

1981, 15. května – *Dopis Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných účastníků schůze signatářských zemí Závěrečného aktu KBSE v Madridu obsahující poděkování za věnování pozornosti zásahům československých mocenských orgánů proti obhájčům lidských práv v Československu a zprávu o nejnovější perzekuci (jako příloha zasláno souhrnné sdělení VONS č. 250).*

Dámy a pánové!

I v rámci Vašeho jednání jste již věnovali pozornost posledním represivním zásahům československých mocenských orgánů namířených proti obhájčům lidských práv v naší zemi. Za tuto pozornost Vám děkujeme a věříme, že i nadále budete svůj zájem věnovat dalšímu vývoji v této záležitosti. Chceme Vás nyní blíže seznámit s průběhem a charakterem tohoto nezákonného postihu. Proto Vám zasíláme naše sdělení, které se ho týká (viz příloha).¹

Důsledky a i rozsah celé této nejnovější policejní aktivity, zaměřené pravděpodobně k masivní likvidaci všech projevů občanského nesouhlasu se stávající bezvýhodnou národní situací a iniciativních pokusů o korekci alespoň nejvyhrocenějších aktů zvůle a o udržení kontinuity národní kultury v době její kritické devastace a hrozícího zničení, je obtížné za dnešního stavu věcí odhadovat. Zjevně z postupu mocenských orgánů vyplývá, že potenciálně každý intelektuální a zájmový kontakt se zahraničím, který neprobíhá pod přímou patronací oficiálních a tedy jejich prostřednictvím policejních orgánů, je bez ohledu na svůj konkrétní obsah kvalifikován jako trestný čin dle § 98 tr. z. (podvracení republiky). Tato tendence vystupuje zřetelně i v novém vydání Komentáře k trestnímu zákonu, dle něhož naplňuje trestný čin dle § 98 např. i třeba pouhá stížnost československého občana adresovaná státním či soudním orgánům – tedy jednání svou podstatou veřejné –, pokud je zveřejněna v zahraničí či pokud i jen je možné, že by zveřejněna mohla být, tj. prakticky vždy, když se občan pokouší zachovat veřejnost

svého počínání, která je ve vztahu občana se státem vůbec základním právním momentem, ale kterou stávající publikační situace v Československu znemožňuje. Podobně neexistuje případ, že by československý tisk stojící pod státním monopolem zveřejnil jediný podnět, jedinou stížnost na počínání policie, jediný dokument Charty 77 (i když tyto písemnosti Charta 77 a VONS na příslušná místa a do redakcí novin zasílaly), dále jedinou literární práci, odbornou studii či historický nebo právní rozbor, který nekonformuje slepě s oficiální linií, jež je navíc pro každého soudně uvažujícího člověka s pocitem odpovědnosti zcela nepřijatelná.

V této nepřirozené situaci je pochopitelné, že na významu nabyly zahraniční platformy pro takovouto publikační a kritickou činnost, které pomáhaly alespoň v určitém minimu udržovat prostor pro svobodnou výměnu názorů. Jejich činnost jednak odpovídala celkovému trendu svobodného šíření informací, jak bylo deklarováno v zásadách Závěrečného aktu KBSE v Helsinkách; jednak má pro československé kulturní povědomí mrzačené nepřirozenými administrativními zásahy takřka vitální význam. Odpovědnost za to, že tomu tak jak je, lze ovšem z velké části přičíst současné bezohledné politice mocenských orgánů, které také nynějším svým zásahem, jenž jistě nepřichází náhodou v době, kdy se na jednání Vaší schůzky představitelů signatářských zemí KBSE trpělivě a za cenu velkého úsilí a snahy o pochopení připravuje závěrečný dokument, prokazují očividně, jakou hodnotu přikládají svým mezinárodním závazkům a jak cení mezinárodní úsilí o realizaci základních lidských práv.

29. května uplynou dva roky od zatčení 10 členů našeho výboru, z nichž 4 jsou dosud nespravedlivě vězněni.² Během loňského roku k nim přibyl ing. Rudolf Battěk, který již 11 měsíců očekává soud.³ V únoru letošního roku se k vězněným připojil i ing. Jan Litomiský.⁴ Při nynější represivní akci bylo trestní stíhání zahájeno proti dalším 16 občanům.⁵ Vesměs se zde jedná o postihy z důvodu přesvědčení. Tato fakta jsou výmluvná sama o sobě. A to neuvádíme všechny nespravedlivě postihované. To by musel být náš výčet mnohem, mnohem delší.

LP, Sb. VONS, inv. č. 3, sign. III/8, kart. 3.

POZNÁMKY

- ¹ Jedná se o sdělení VONS č. 250, dokument č. 251.
- ² K trestnímu stíhání a odsouzení členů VONS v případě Petra Uhla a spol. viz mimořádné sdělení VONS ze 30. 5. 1979, dokument č. 114, sdělení VONS č. 115, 118, 128, 129, 137, 141, 142, 143, 144, 153, 156, 158, 205 a 376, dokumenty č. 116, 119, 129, 130, 138, 142, 143, 144, 145, 154, 157, 159, 206 a 379, a dokumenty č. 1143, 1152, 1153, 1163 a 1164.
- ³ K případu Rudolfa Battěka viz sdělení VONS č. 140, 189, 227, 260, 275 a 483, dokumenty č. 141, 190, 228, 261, 276 a 486, a dokumenty č. 1167 a 1173.
- ⁴ K případu Jana Litomiského viz sdělení VONS č. 162, 169, 175, 212, 236, 277, 285, 318, 358 a 440, dokumenty č. 163, 170, 176, 213, 237, 278, 286, 319, 361 a 443.
- ⁵ K případu Jiřiny Šiklové a spol. viz sdělení VONS č. 250, 296 a 303, dokumenty č. 251, 297 a 304.